



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 18/09-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 28. októbra 2009 o sťažnosti P. D., Ž., I. D., Ž., E. K., Ž., J. L., Ž., M. P., Ž., M. P., Ž., J. H., Ž., M. H., Ž., J. H., Ž., D. H., Ž., H. H., Ž., Ing. M. L., Ž., S. D., Ž., Mgr. M. L., Ž., Ž. S., Ž., E. P., Ž., L. D., Ž., E. D., Ž., M. M., Ž., J. M., Ž., J. D., Ž., A. D., Ž., A. D., Ž., E. M., Ž., R. , Ž., E. H., Ž., K. H., Ž., D. M., Ž., E. D., Ž., L. D., Ž., D. D., Ž., O. H., Ž., R. Ž., Ž., O. H., Ž., J. P., Ž., Z. D., Ž., J. P., Ž., V. D., Ž., J. K., Ž., M. M., Ž., M. M., Ž., A. G., Ž., M. G., Ž., A. G., Ž., P. G., Ž., M. D., Ž., M. D., Ž., A. M., Ž., J. M., Ž., A. M., Ž., R. M., Ž., J. M., Ž., J. G., Ž., M. G., Ž., R. G., Ž., M. M., Ž., M. M., Ž., B. G., Ž., J. G., Ž., M. G., Ž., J. M., Ž., D. M., Ž., J. D., Ž., S. M., Ž., V. M., Ž., R. P., Ž., L. P., Ž., B. M., Ž., V. M., Ž., Mgr. J. N., Ž., J. N., Ž., M. L., Ž., J. L., Ž., E. L., Ž., J. P., Ž., J. P., Ž., J. P., Ž., Ž. N., Ž., J. M., Ž., T. M., Ž., J. M., Ž., V. B., Ž., Ľ. H., Ž., A. H., Ž., H. B., Ž., A. M., Ž., A. H., Ž., M. M., Ž., K. M., Ž., a K. M., Ž., zastúpených advokátom JUDr. P. B., P., ktorou namietajú výsledok volieb do orgánov miestnej samosprávy v obci Ž. konaných 25. apríla 2009, takto

rozhodol:

1. Sťažnosť P. D., Ž., I. D., Ž., E. K., Ž., J. L., Ž., M. P., Ž., M. P., Ž., J. H., Ž., M. H., Ž., J. H., Ž., D. H., Ž., H. H., Ž., Ing. M. L., Ž., S. D., Ž., Mgr. M. L., Ž., Ž. S., Ž., E. P., Ž., L. D., Ž., E. D., Ž., M. M., Ž., J. M., Ž., J. D., Ž., A. D., Ž., A. D., Ž., E. M., Ž., R. , Ž., E. H., Ž., K. H., Ž., D. M., Ž., E. D., Ž., L. D., Ž., D. D., Ž., O. H., Ž., R. Ž., Ž., O. H., Ž., J.

P., Ž., Z. D., Ž., J. P., Ž., V. D., Ž., J. K., Ž., M. M., Ž., M. M., Ž., A. G., Ž., M. G., Ž., A. G., Ž., P. G., Ž., M. D., Ž., M. D., Ž., A. M., Ž., J. M., Ž., A. M., Ž., R. M., Ž., J. M., Ž., J. G., Ž., M. G., Ž., R. G., Ž., M. M., Ž., M. M., Ž., B. G., Ž., J. G., Ž., M. G., Ž., J. M., Ž., D. M., Ž., J. D., Ž., S. M., Ž., V. M., Ž., R. P., Ž., L. P., Ž., B. M., Ž., V. M., Ž., Mgr. J. N., Ž., J. N., Ž., M. L., Ž., J. L., Ž., E. L., Ž., J. P., Ž., J. P., Ž., J. P., Ž., Ž. N., Ž., J. M., Ž., T. M., Ž., J. M., Ž., V. B., Ž., Ľ. H., Ž., A. H., Ž., H. B., Ž., A. M., Ž., A. H., Ž., M. M., Ž., K. M., Ž., a K. M., Ž., p r i j í m a na ďalšie konanie.

2. Vec vedenú pod sp. zn. PL. ÚS 18/09 (Rvp 728/09) s p á j a s vecou vedenou pod sp. zn. PL. ÚS 17/09 (Rvp 700/09) s tým, že spojená vec sa bude ďalej viesť pod sp. zn. PL. ÚS 17/09 (Rvp 700/09).

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. mája 2009 doručená sťažnosť P. D., Ž., I. D., Ž., E. K., Ž., J. L., Ž., M. P., Ž., M. P., Ž., J. H., Ž., M. H., Ž., J. H., Ž., D. H., Ž., H. H., Ž., Ing. M. L., Ž., S. D., Ž., Mgr. M. L., Ž., Ž. S., Ž., E. P., Ž., L. D., Ž., E. D., Ž., M. M., Ž., J. M., Ž., J. D., Ž., A. D., Ž., A. D., Ž., E. M., Ž., R. ., Ž., E. H., Ž., K. H., Ž., D. M., Ž., E. D., Ž., L. D., Ž., D. D., Ž., O. H., Ž., R. Ž., Ž., O. H., Ž., J. P., Ž., Z. D., Ž., J. P., Ž., V. D., Ž., J. K., Ž., M. M., Ž., M. M., Ž., A. G., Ž., M. G., Ž., A. G., Ž., P. G., Ž., M. D., Ž., M. D., Ž., A. M., Ž., J. M., Ž., A. M., Ž., R. M., Ž., J. M., Ž., J. G., Ž., M. G., Ž., R. G., Ž., M. M., Ž., M. M., Ž., B. G., Ž., J. G., Ž., M. G., Ž., J. M., Ž., D. M., Ž., J. D., Ž., S. M., Ž., V. M., Ž., R. P., Ž., L. P., Ž., B. M., Ž., V. M., Ž., Mgr. J. N., Ž., J. N., Ž., M. L., Ž., J. L., Ž., E. L., Ž., J. P., Ž., J. P., Ž., J. P., Ž., Ž. N., Ž., J. M., Ž., T. M., Ž., J. M., Ž., V. B., Ž., Ľ. H., Ž., A. H., Ž., H. B., Ž., A. M., Ž., A. H., Ž., M. M., Ž., K. M., Ž., a K. M., Ž. (ďalej len „sťažovatelia“), t. j. spolu 90 oprávnených voličov (z celkového počtu 894 zapísaných osôb v zoznamoch voličov), zastúpených advokátom JUDr. P. B., P., podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa § 59 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietajú výsledok volieb do orgánov miestnej samosprávy v obci Ž. konaných 25. apríla 2009.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti proti výsledku volieb do orgánov miestnej samosprávy uviedli, že svoje tvrdenia opierajú o tieto právne relevantné dôvody:

„... a) Obec má vo vlastnej evidencii 10 osôb, ktoré sú vedené ako osoby nečítajúce a nepíšuce. Podľa sťažovateľov bola aj pri týchto voľbách porušená tajnosť hlasovania, lebo asi 200 voličov sa odobralo do priestoru vyhradeného na úpravu hlasovacích lístkov v sprievode inej osoby, a to aj napriek tomu, že preukázateľne nešlo ani o voličov s telesným postihnutím brániacim upraviť hlasovací lístok, ale ani o voličov, ktorí nemôžu čítať a písať tak, ako je to uvedené v ustanovení § 29 zákona č. 346/1990 Z. z. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v platnom znení (volebná komisia má presný zoznam osôb tvrdiacich vo volebnej miestnosti dňa 25. 4. 2009, že nevedia čítať a písať. Zamestnanci obce Ž. poskytli tento zoznam okrskovej volebnej komisii, ale tá ho odmietla prevziať a o tomto zozname vedela aj zamestnankyňa Obvodného úradu v S. JUDr. M. P., ktorá ho takisto odmietla prevziať. V deň volieb nevedeli čítať a písať len osoby označené žltou stužkou, ktorí boli voličmi kandidáta č. 1 I. M.. Bolo to preto, že osoby ktoré finančne podporovali finančnú kampaň I. M. po presvedčení voliča a jeho prevzatí 20 € s tým, že bude voliť I. M. si potrebovali tento stav aj odkontrolovať a to dosiahli tak, že takíto voliči dostali do ruky lístok koho majú voliť a dohodnutá spolupráca s predsedom volebnej komisie a niektorými jej členmi bola v tom, že nebudú robiť prekážky pri prehlásení voliča, že nemôže si upraviť svoj volebný lístok, pretože nevie čítať a písať a mal žltú stužku. Tento stav ešte upravila JUDr. M. P. z Obvodného úradu v S., ktorá usmernila predsedu okrskovej volebnej komisie Ing. A. I. o tom, že pokiaľ volič prehlási, že nemôže si sám upraviť hlasovací lístok, lebo nemôže čítať a písať má právo vziať so sebou do priestoru určeného na úpravu hlasovacích lístkov iného voliča, aby za neho hlasovací lístok podľa jeho pokynov upravil a vložil do obálky. A práve § 29 zákona o voľbách do orgánov samosprávy obcí v platnom znení bol takýmto konaním porušený v rozsahu, že volič konajúci po prehlásení, že je osobou majúcou práva podľa § 29 cit. zákona nekonal samostatne a on sám alebo iný volič, ktorý vstúpil s takouto osobou do priestoru určeného na úpravu hlasovacích lístkov si hlasovací lístok

neupravil sám, ale vnúteným spôsobom si takto upravil alebo mal upravený hlasovací lístok spôsobom, ktorý od neho požadoval iný volič. Týmto bol porušený zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v čl. 69, kde v odseku 2 a 3 sa voľby poslancov a starostu uskutočňujú na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním. Takto niektorí členovia okrskovej volebnej komisie porušili ustanovenie § 11 ods. 5 zákona č. 346/1990 Z. z. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v platnom znení, keď po zložení sľubu nekonali svedomito a nestranne nevykonávali svoju funkciu tak, ako to svojim podpisom potvrdili, čím ich konaním vytvorili priestor pre porušenie slobody hlasovania, keď osoby sprevádzajúce ovplyvňovali voličov tak, že im dávali pokyny ako majú upravovať hlasovacie lístky.

Medzi sprevádzajúcimi osobami boli aj kandidáti na poslanca ako J. K. 1 krát a V. P. spolu 4-krát.

Televízia 1 dňa 26. 4. 2009 vo svojom spravodajstve o 19. 30 hod. presvedčivo ukázala, že voliči sú ovplyvňovaní, keď pri vstupe do volebnej miestnosti mali v ruke zložený papierik, kde ako sa neskôr zistilo mali všetci číselné označenie kandidáta č. 1 na starostu a jemu prislúchajúcich poslancov obecného zastupiteľstva. TV Markíza ukázala zase, že voliči kandidáta na starostu s číslom jedna mali žltú stužku pripevnenú na ľavej strane a poskytované osobitné služby členov okrskovej komisie v zložení predseda Ing. Anton I., V. S. a K. K.

Sťažovatelia tvrdia aj o iných skutočnostiach nasvedčujúcich, že voľby boli zmanipulované a to najmä:

- M. P., vedená v sťažnosti pod č. 5 bola priamo vo volebnej miestnosti obmedzovaná pri výkone svojho ústavného práva vyhrázaním sa kandidáta č. 1 I. M., ktorý jej nahlas povedal, že pokiaľ bude voliť kandidáta č. 2 M. M., tak jej (cit. zbúra obchod), čo počul aj predseda volebnej komisie a nezakročil. Predsedovi volebnej komisie oznámila, že sa jej kandidát č. 1 I. M. vyhráжал, pričom sa vo volebnej miestnosti zdržiaval aj vtedy, keď už hlasovací lístok odovzdal a teda vo volebnej miestnosti nemal čo robiť. Verejne nútil počas svojho pobytu vo volebnej miestnosti, aby jeho volili. M. P. po tom, čo predseda volebnej komisie nezareagoval na jej sťažnosť, tak to oznámila policajtom, ktorí pred vchodom do volebnej miestnosti zabezpečovali verejný poriadok a až príslušníci PZ vyviedli kandidáta č. 1 I. M. z volebnej miestnosti von.

- kandidát č. 1 I. M. sa takto vyhrážal mnohým zo sťažovateľov a to tak, že keď budú voliť kandidáta č. 2 M. M., tak im podpáli dom alebo byt a vyhrážal sa aj ublížením na zdraví, čo spôsobilo, že voliči sa báli hovoriť a len veľmi ťažko sa získavali takéto informácie a dobrovoľne rozhodnutie sťažovateľov podať túto sťažnosť bolo vyvolané až verejnou mienkou v obci Ž. po voľbách dňa 25. 4. 2009 a hlavne správaním sa I. M. , ktorý sa teraz už otvorene vyhrážal všetkým, o ktorých vedel, že volili č. 2 M. M. a to hlavne, že od neho nedostanú v obci žiadnu prácu, ani aktivačné podpory pre nezamestnaných organizované Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v S.

- I. M. sa takto vyhrážal aj miestnemu farárovi, že mu zoberie kostol, ak ho nebude podporovať vo volebnej kampani.

b) predseda komisie Ing. Anton I. a jeho dve spolupracovníčky a to V. S. a K. K., po tom, čo bola uzavretá volebná miestnosť a začali sa spočítavať hlasy voličov a to tak, že z prenosnej urny boli vysypané hlasovacie lístky na spojené stoly a potom z volebnej urny uloženej v miestnosti, tieto hlasovacie lístky neboli pred všetkými členmi volebnej komisie roztriedené, ale každá skupina si zobrala hlasovacie lístky na tri neskôr pripravené stoly, ktoré boli od seba vzdialené a oddelené a napr. stôl pri ktorom sedeli členky komisie a to K. K. a V. S. a pre ostatných členov dvaja neznámi ľudia, ktorí prišli do volebnej miestnosti a predseda volebnej komisie ich nekontroloval ani nikomu nepredstavil a tak títo dvaja ľudia začali spočítavať prenesené hlasovacie lístky a položené na stôl za ktorým sedeli obidve členky komisie spoločne a vzdialene od ostatných členov komisie za týmto stolom mali všetci v ruke pero a znehodnocovali hlasy kandidáta č. 2 M. M. a k nemu patriacich poslancov do obecného zastupiteľstva, pretože práve za týmto stolom bolo vyhodnotených najviac neplatných hlasovacích lístkov a teda nedá sa objektívne preukázať, že kandidát č. 2 M. M. mal 18 hlasovacích lístkov neplatných a to jeden hlasovací lístok vypadol z obálky (nedá sa preukázať že skutočne vypadol z obálky), v 2 obáľkach neboli hlasovacie lístky (nedá sa preukázať že v 2 obáľkach neboli hlasovacie lístky), pričom sa nenašli a ostatných 15 hlasovacích lístkov bolo znehodnotených zakrúžkovaním väčšieho počtu kandidátov, čo mohli priamo na mieste aj urobiť dvaja členovia komisie a dvaja cudzí ľudia. Túto skutočnosť môžu potvrdiť ostatní členovia komisie, ktorí chceli pracovať podľa zloženej prísahy a to J. L. a M. M. Ďalej 52 hlasovacích lístkov na poslancov obecného zastupiteľstva bolo neplatných a to zase väčšinou patriacich ku kandidátovi č. 2 M. M.

Sťažovatelia pre tieto dôvody žiadajú, aby boli hlasovacie lístky skontrolované a to tým, že budú poskytnuté k nahliadnutiu nielen Ústavnému súdu SR ale aj sťažovateľom.

h) sťažovatelia takto tvrdia, že minimálne traja členovia volebnej komisie a to Ing. Anton I., V. S. a K. K. nevykonávali svoje funkcie upravujúce im v § 11 ods. 5 zákona č. 346/1990 Z. z. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v platnom znení nestranne, pretože preukázateľným spôsobom pomáhali kandidátovi č. 1 na funkciu starostu I. M. a jeho voličom. Okrsková volebná komisia obce Ž. vo voľbách starostu obce a poslancov Obecného zastupiteľstva obce Ž. konaných dňa 25. 4. 2009 takto nezabezpečila zákonný a v súlade s Ústavou SR nerušený priebeh volieb. Sťažovatelia majú za to, že výsledky volieb do orgánov miestnej samosprávy v obci Ž. nie sú slobodným prejavom vôle voličov v celom ich priebehu, nielen v jednotlivých štádiách volebného procesu, a preto nemôžu byť platné.

Sťažovatelia na dôkaz svojich tvrdení navrhujú vypočúť všetkých členov volebnej komisie, sťažovateľov, zamestnankyňu obce Ž. predkladajúcu písomný doklad obce o nepíšucich a nečítajúcich obyvateľov obce, ďalšie písomné dôkazy obce Ž. o tom, že v zozname osôb, ktoré sú uvedené ako nepíšuče a nečítajúce je v obci s nimi písomná komunikácia minimálne v rozsahu preberania písomností a ich podpisovania celým svojím priezviskom sociálnych dávok, podpory v nezamestnanosti, aktivačných prác a iných písomných úkonov obce Ž., I. M., M. M., zapisovateľku okrskovej volebnej komisie JUDr. M. P., ďalej sťažovatelia žiadajú, aby boli odovzdané zoznamy osôb tvrdiacich o sebe, že majú oprávnenia podľa § 29 zák. č. 346/1990 Z. z. v platnom znení a zúčastnili sa volieb dňa 25. 4. 2009 ako aj farára obce Ž..“

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlasuje voľby starostu obce Ž. a poslancov v Obecného zastupiteľstva obce Ž. konané dňa 25. apríla 2009 za neplatné.“

1. Ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí a zistil, že právomoc ústavného súdu konať vo veci je daná v čl. 129 ods. 2 ústavy. Sťažnosť podalo viac ako 10 % oprávnených voličov volebného obvodu (v zozname voličov je ich zaevidovaných 894), teda je podaná oprávnenou osobou v súlade s § 59 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Sťažnosť bola podaná

v 10-dňovej lehote podľa § 60 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Sťažnosť má zákonom predpísané náležitosti. Sťažovatelia uvádzajú dôvody, prečo namietajú výsledok volieb do orgánov miestnej samosprávy v obci Ž. konaných 25. apríla 2009. Na podporu svojich tvrdení navrhujú vypočúť nimi navrhnutých svedkov, preskúmať volebnú dokumentáciu a volebné lístky.

Keďže ústavný súd nezistil v rámci predbežného prerokovania sťažnosti žiadny dôvod na jej odmietnutie, prijal sťažnosť podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto uznesenia.

2. Podľa § 31a ods. 2 zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Zákon o ústavnom súde nemá ustanovenie, ktoré umožňuje spojenie vecí, a preto v súlade s citovanými ustanoveniami je potrebné v konaní o súlade právnych predpisov použiť na prípadné spojenie vecí primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

So zreteľom na obsah oboch návrhov a na ich vecnú súvislosť rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2009